

J. van der Spek te den Dolder in een nestkast. Ook daar haalde hij de koolmeezennesten uit andere kastjes. Zijn kastje lag schuin boven een veelbelovend nieuw nest van de zwartrugboschmier en die heele kolonie heeft het monster me totaal uitgerooid.

2. *Gladde slang*. Het laatste exemplaar werd te den Dolder ongeveer 15 jaar geleden gevangen. Vroeger werd ze in de oerboschen op de stuifheuvelders herhaaldelijk aangetroffen. Ringslang, hazelworm en hagedis komen in mijn tuin nog in het wild voor, de hazelworm. merkwaardigerwijze vaak onder pannen in nesten van *Formica fusca*, de grauwwarve tuinmier. Ik zou wel willen weten, of de jonge hazelwormen zich misschien met mierenlarven voeden. Donisthorpe geeft onder de Engelsche mierengasten ook de hazelworm op, ook daar bij *Formica fusca*.

3. *Verarming der insecten-fauna*. Deze is ook hier schrikbarend. In het begin van mijn verblijf te den Dolder, 1910—1916 zoowat, vond men 's morgens op de witte muren der paviljoens meestal verscheidene groote dennenboktorren, in gezelschap van nachtpauwoogen en van tal van nachtvinders. Ook 's avonds onder de lantaarns en buitenlichten zaten die muren vol Noctuiden, Geometrienen en spinners. Op de wilgen kwamen vele soorten van *Andrena* en andere wilde bijtjes; *Colletes* en *Sphecodes* zag ik veel meer dan nu. Ook de *Cicindela*'s waren veelvuldiger. Mijn kamperfoelie werd 's avonds, vooral in de eerste bloeidagen, bezocht door ligusterpijlstaart, klein avondrood en dennenpijlstaart, zoodat het er van gonsde. Nu zie ik al die dieren haast niet meer. De laatste dennenboktor zag ik in 1927. Een groote kanjer van een populierboktor ving ik nog drie jaar geleden, bij Elfhoeven nabij Gouda, en zette haar hier op een geregenereerde Italiaansche populierenstam in mijn tuin. Het volgend jaar zag ik haar op een goeden dag weer op dienzelfden stam zitten. De Julikever was vroeger in Juli en Augustus tusschen Katwijk en Noordwijk op elke wandeling te vinden, nu niet meer. Op de witte muren der paviljoens verschijnen onder de lantaarns nog maar weinige nachtvinders. Van de libellen vloog hier omstreeks 1910—1916 op elk pad en overvloedig de groote goudgroene *Cordulia aenea*; die zie ik niet meer. De oorzaak? Er is nog landschapsschoon genoeg en er zijn nog planten en boomen genoeg, maar niet de goede. *Prunus serotinus*, Douglasspar en Amerikaansche eik hebben vergeten uit Amerika ook hunne insecten mee te brengen. Bovendien wordt er zooveel gegraven, gespit en in het mos gekrabd dat zeker heel veel winterfasen, cocons en zoo, worden vernield. Bij de mieren kan ik dat goed merken. De grond langs de wegen wordt omgespit. In die losse grond komen de mieren graag hun nesten maken. Worden die wegranden dan een of twee jaar later weer omgewerkt, wat veelal winterwerk is, dan worden de kolonies tijdens hun overwintering in de koude bovengebracht en een prooi voor elke vogel of klein roofdier. Zoo zijn hier de amazone-mier (*Polyergus*) geheel en de bloedroode mier (*Formica sanguinea*) bijna geheel uitgerooid. De veenmier (*F. picea*) in het Soesterveen is de laatste jaren niet meer aangetroffen. Ook de bestrijding van schadelijke insecten door middel van bespuiten met vergiften ruïneert vele andere soorten. Hier werd in drie doodgevonden vogels van diverse soorten arsenicum aangetoond. De wetenschappelijke land- en boschbouw richten onze fauna te gronde, evenzeer als ontginning, lintbebouwing, en industrierook. Nederland is te netjes geworden.

A. STÄRCKE.

Kokmeeuwen en mieren. Op 31 Juli zag ik in een tuin in Bergen N.H. tegen zes uur n.m. de gevleugelde ♂♂ en ♀♀ van een zwarte mierensoort uit den grond kruipen, de mannetjes duidelijk kleiner ($\pm \frac{2}{3} \times$) dan de wijfjes. Er vlogen er maar weinig op; de meesten krioelden over den grond in de onmiddellijke nabijheid van de openingen van het nest, waar zij uit waren gekomen.

Toen ik een uurtje later op dezelfde plek terugkwam, waren nog maar weinig gevleugelde mieren op den grond te zien, maar het viel me op, dat boven het aangrenzende groote stuk weiland een groote zwerm kokmeeuwen rondvloog. Wanneer men een kokmeeuw met het oog volgde, bleek, dat hij al gauw even dook of op andere wijze de richting van zijn vlucht plotseling wijzigde. Verband te zoeken met de bruiloftsvlucht der mieren lag voor de hand, al kon ik ook door den kijker niet zien, waar de meeuwen precies naar haptten.

De meeuwen waren zeker verscheidene tientallen in aantal en zij haptten eenige malen per minuut, zoodat heel wat mieren aldus aan hun eind kunnen zijn gekomen. Een enkele stormmeeuw vloog mee rond, maar die zag ik niet happen.

C. O. VAN REGTEREN ALTENA.

Neushoornkever in de Duinstreek. De heer Leentvaar vraagt hoe het met de neushoornkever in de duinstreek staat. Dit dier heeft zich steeds in de duinstreek kunnen handhaven. Mijn eerste exemplaar, dat ik zelf ving, vond ik bij Hillegom op de straatweg loopende. Dat is al meer dan een halve eeuw geleden. Later heeft de heer Uyttenboogaart over het voorkomen in de bollenstreek eenige malen bericht in de publicaties van de Entomologische Vereniging. 't Blijkt, dat het dier zich in mesthoopen van oud dekriet enz. even goed kan ont-